

Pomogaj Bog

Pšiloga casnika »Pomhaj Bóh«
za ewangelskich Dolnych Serbow

Meja 1988
ISSN 0032-4132

Drjeworězba serbskeje wuměłcki Hanki Krawcec

Nježela ROGATE – Pšosćo!

W cerkwinem lěše dopomnjejo nas jedna nježela na to, až słušatej kšesci-jaństwo a modlitwa gromadu. Modlitwa abo bjatowanje jo nejwosebnješe znamje kšescijana.

Cas žywjjenja musy cłowjek wuknuš, wot šulskich lět do wusokeje staroby. Wuknjomy pisaš a cytaš, strowje se žywiš, nawuknjomy swojo powołanje. Wuknjomy, zagronitosć pšewzeš a młoge druge.

Žo pak nawuknjomy, pšawje se žywiš? Pšawje ako kšescijan žywy byš, by teke dejali wuknuš – ale žo? Chto nam groni, co k tomu słuša a kak gottujomy pšawje?

Posoł Pawoł pišo: Žeden kšescijan njamožo žywy byš bžez njepšestawjujacego bjatowanja!

Smy na take słowa doněnta krađu sluchali?

Wěste jo, až wjele luži žěnsa pšawe słowa njenamakaju, aby se modlili. Posoł Pawoł pišo na drugem měsće: My njewěmy, co dejmy pšosyš, ako se słuša. Togodla ten duch pla Boga za nas pšosy. To njedajo se wugroniš ze słowami, ale Bog tež naše wutšoby znajo, znajo teke wšykne mysli togo ducha. Won wě, až ten duch za Božy lud se zasajžijo.

Krađu nowe jo žěnsa, až cłowjek musy se pšiwucyš, aby modlenje wot wšogo zachopjenka zasej nawuknuš. Nježli zamožomy znurjone se modliš; ga poznajomy licbu pozdatnych šěžkosćow. Nazgonijomy, až mamy naložowaš wjele

proce, až by jan tši minuty wostali pši jadnej wěcy, bžeztoho až myslimy na zaseš drugih wěcow. Abo hynacej gronjone: Musymy nawuknuš, swoje mysli wobkněžyš abo na jedno słowo słušaš, jo sebye spomjetkowaš a zasej powědaš.

Nazgonijomy, až wumějomy za drugih luži jano potom se modliš, gaž se cujomy zwězane z jich wosudom, abo gaž zamožomy, mimo pšedsudkow wižeš, co se stawa wokoło nas.

Na drugej stronje pytnjomy, až se jawijo modlitwa pši nas pšisamem jano hyšći ako powědanje. Ale modlitwa jo wěcej sluchanje. Se modliš, to možo groniš, jano pšed Bogom stojaš, abo pšed Bogom swojo žěto wugbaš. A co to groni, nic jano z gubu, ale z cełym šětom se modliš – ga snaž teke z nogoma – to možomy na kšicnej droze Krystusa, toš tej přédnej a nejwaznjějšeje droze bjatowanja kšescijanow, zasej raz pospytaš.

My wjele dobydnjomy, gaž pojžomy z nim ceļu drogu. Jaden kšac za drugim kšacaš njebužo pšewjele za togo, kenž wě, až won pši modlenju wšykno se zwažyjo, aby wšykno zdo był.

Helmut Hupac, faraš w Korjenju

Pšasaanje na k. fararja na wuměńku Herberta Nowaka:

Jo se po 1945 hyšći dolnoserbski prjatko walo?

Dolnoserbske wosady po drugej swětowej wojnje

Za mnjo njejo tak lažko, wo serbskich wosadach w Dolnej Lužycy po 1945 pisaš. Mě su w lěše 1946 pšesiwio mojej woli postali z Chošebuzja wen až k Wodrje. Akle w lěše 1963 som směš se wrošiš do domownje. Co mjaztym jo se stało, njewěm. Ale to jo wěste: Serbskich fararjow njejo było 1945 w našych wosadach.

Kotare němske fararje su se procowali wo serbsku rěc, to njewěm. Snaž Dešański f. Schmidt, ale dalej drje nichten.

Wot lěta 1945, žož jo wjele pšesedleńcow pšibyło do našeje zemice, njejsu byli serbske wosady take, ako su to za cas f. Šwjele hyšći byli. Žěši powědaju wšuzi němski, a licha Němcow w našych jsach jo krađu pšiběrała – a z nimi němska rěc. Zwětšego su teke sołty byli němske w serbskich jsach. Gospodarska kriza jo luži w swojich pazorach měla. Požedanje za słowom Božym w maminej rěcy njejo drje pod takimi wuměnjajami wjelike było.

Wěsće su stare luže doma dalej w Tešnarjowych prjatkarskich lazowali. Ale njemolim se, gaž how pišom, až došć serbskich biblijow a spěwarskich jo w antikwarijaše za droge pjenjeze na pšedaň bylo. Cuze pak su teke po domach serbske nabožne knigły wukupo-

Nimjerny, swěty Bog

Ja pšidu k tebe.
Ja cu tebe słyšaš,
tebe wotegroniš.

Dowěriš cu tebe
a tebe lubowaš,
tebe a wšykne twoje stworbje.

Tebje do rukow
dajom starosć,
dwělowanje a tšach.

Ja njepšijnjasu žedneje wěry
a njamam žednogo měra.
Wzej mě k sebye.

Buž pši mnjo,
aby ja byl pši tebe,
žěnk ak žěnk.

Wječ mě, aby
ja tebe namakal
a twoju zmilnosć.

Tebje cu ja pšisłušaš,
tebe cu se žěkowaš,
tebe cu slawiš.

Kněžo, Božo moj.

wali. Snaž njejsu serbskim lužam wěcej trěbne byli? To su tužne fakty. Co jo se na duchownem polu nowogo šišćało za Serbow wot lěta 1945? Telik ako nic. Z pomocu słowjańskich bratšow smy kšěli katechismus z někotarymi kjarližami a z jadnym ewangelijom daš šišćaš. Ale to by pšesiwio našym kaznjam było: W cuzych landach šišćane nabožne knigły njesmějoš pla nas rozdžělowaš; k tomu by trjeba była dowolnosć statnych instancow. Som mēnjecy, až němske fararje njeby take serbske kniglicki dali roznosowaš w swojich wosadach, ale by je nejskerjej na najšpu scynili...

Což moju paršonu nastupa: Ako přédne su Wjerbanarje mě mēš kšěli za fararja. Ja by teke ned tam šel, dokulaž som južo 1945 a 1946 tam prjatko walo. Ale cerkwina wušnosć jo pšesiwio tomu byla. Pozdžej som se proco walo wo Borkowy, Dešno, Brjazynu, Janšojce a Picnjo. Wšuzi su mě cerkwine instance zadorali – abo wosadne njejsu serbskego fararja mēš kšěli!

Weto som po lěše 1945 žedne raze serbski prjatko walo, na pšikład w Borkowach, Depsku, Drjenowje a naslědku w Dešnje. W Nowej Jsy jo było dwojcy serbske zakopowanje (wu Latkojc/Žbajic), někotare raze som popowědał na gornoserbskem cerkwinem dnu, serbske wěrowanje som mēł w Slěpem a Drježdžanach.

Naš nan jo mě ako golcoju zaspomnjeł, až stworta kazń zni tak: Ty derbiš twojogo nana a twoju maš cesćiš,

aby se ši derje šlo a ty dlujko żywy był na zemi. Dejś-li nana a maś cesćiś, ga pon teke jeju rěc! Wacej by cłowjek tatań był. Pobożny luź njamožo rěc swoich woścow, swojeju starješēju zaprěs abo něži chyśiš, kaž se stary lump něži na bok šlapijo. Tak buch wot pobožnej starješēju napominany, serbsku rěc cesćiś. Tak som ju teke swojim žėsám dalej dał. Tak dlujko ako stary kněz faraf Wjeńcko-Strobicański jo serbski prjatkował w měsćańskej serbskej cerkwi, som tam namšu choźił.

Serbske luže su pśecej byli wjelgin pobożne; wśuži, žoź su chapjali němski powědaś, jo licba namšarjow a namšarkow woteběrała.

Njeby to rědnje było, gaby mogli zasej casy namšu w maminej rěcy wotmėwaś? Bog kněz daj nam swojo žognowanje k tomu!

Herbert Nowak, Drjowk

Ducy na mšu

Dwa Serba žotej na mšu. Ze styknjonyma rukoma tłocy żeńska swoje spėwarske knigly k sebie ako drogotność, kotaruž njekśěta zgubiś. Jeje cłowjek żarży spėwarskse kśuśe z twardeju ruku; z ruku, ako wuměło lėpjej chołuj wjasć njeźli se w knigłach pśeběraś.

Njeźelski kłobyk a dobry namšarski woblak, lėcrownoź choźi tak njeźelu wote njezele, že wostanjotej jomu njezwuconej.

Wonej njełėdatej daniź napśawo daniź nalėwo. Namšarski puś jo jima znaty. Lėta a lėtzasetki stej jen zgrodnadnje choźiłej na Božu słuźbu. Tak stej zgrodnadnje kśacałej na swėte dupjenje, na swajźby, na zakopowanja. Sćaźku stej wiźelej z tupyma, tuźnyma wocyma a ze se blyskotatyma wocyma. Blyskotachu se w nich radosć, ale teke idy žałosći.

Granjate matej woblico, zmarścone a suche. Jeju wocy chowatej se dlymoko we sni cola, njejtkej wėcej narskej na potajmności żywjenja a swėta. Słušności a starości su jima gubu zamknuli, kśuśe zamknuli, aby razka zdychnjenje se njewusunulo. Tuźyca a wjaselenje glucnych goźinow stej slėdy zawostajilej: dlymoke ropy starych, dlymoke ropy chudych.

Muź a žeńska słušatej gromaźe, njeźelobnje. To swėtočne carne namšarskeje drastwy jeju zjadnośijo. Tak stej hejnak z jadnogo šėla. Jeju kšebjata stej nachylonej. Zdajo se, aź muź a žeńska šėgnjotej slėzy sebie wśe šėže zajžonych lėt. Jo tak, hejnak by se kłoniłej pśed pśisudom, ako jo jima hyści pśisuźony.

Wonej žotej zgrodnadnje swoju żywjeńsku drogu, daniź końc njejo postajony.

Trudla Malinkowa, Hrodziśčo

Janšojska cerkwja

Po tom aź su w lėše 1805 w Janšojskach staru, do pachow twarjonu cerkwju wotnosyli, su w lětach 1806 do 1808 natwarili nowu. Na tegdejśego fararja Michała Sarbana a jogo žeńsku dopomnjejo hyści zelezowa kśica na rowje podla głownego zachoda.

Wėcywustojne luže su Janšojsku cerkwju wopisowali ako wobchytane cygłowe twarjenje z walmowym kśywom w jadnore m klasicistiskem stylu. Jadnorosć tego Božego doma napśawdu pśėlapijo. Won njama žednogo torma a jo w cełem jadnučka wjelika špa. Nejske-

rzej jo nuza tegdejśego casa zawinowala chudučke twarjenje. Pjenjeze za nowotwar jo pśecej dał cerkwinski patron, to groni, za Janšojsce jo to był pśuski kral abo jogo knězdarstwo. W lėše 1806, ako su rowno chopili twariś, jo pak pśuski stat rozpadał pod rjagami Napoleona. Picańske knězdarstwo, do kotaregož su teke Janšojsce słušali, jo padnuło na sakskego krala. Toś nas njeźiwa, aź wosebnje pśechodny cas jo był šėžki. Powěda se – a to zdajo se nam byś moźne –, aź su tegdy južo nawozone kamjenje za twarjenje torma musali zasej zepśedawaś, dokulaž njejsu zamogli žėlaśerjow zaptaśiś. W ropatej myśynje su mėli lėbda dosć pjenjez za nejnotnjeje žėla. Kśeścijańska gmejna ale njemusy mės wjelike twarjenje, njoco se wjelicaś z bogatstwom. Wona co se zgrozaźiś, aby mogała słušaś na Bože słowo, a za to Janšojska cerkwja se goźi. Jeje napogłėd jo pśosty, ale harmoniski, lėcrownoź su wśake waźne pśemėnjenja w bėgu lėtzasetkow toś tu rědnosć pitśku kazyli. Nejpozdzěj, ako su staru, do pachow twarjonu cerkwicu rozebrali, su za jeje tśi stare zwo-

ny (z 15. a 16. stolėša) natwarili drjewjanu zwonicu nėkotare mejtarje na podwjacorcu cerkwinskego doma. Za cas 2. swėtoweje wojny su Janšowarje musali tej dwa wjelikej zwona woteđaś za wojsku potrebu. Na gluku ale njebuštej zniconej. Tak jo cerkwinski staršy, Mėto Krawc-Dešański, w lėše 1948 tej zwona ze składa zwonow w Apolze zasej naslėdk dostał.

Orgele su akle zatwarili pśi goźbje stolėtneho wobstaša cerkwje. Wuśej 50 lėt jo kantor Hermann Worch na mśach na nich grał. Won jo był wjelgin pśipoznaty, w Janšojskach woblubowany wucabnik a wjednik chora a jo teke serbsku rěc wumėł. Won jo cerkwi daril tego kśicowanego na wołtarju.

Aź do 1. swėtoweje wojny jo se w Janšojskej cerkwi teke serbski prjatkowało. Na to dopomnjejo hyści špruch pśi wobloženju pśi orgelach: Chwal tego knėza, moja duša – lobe den Herrn, meine Seele.

Joachim Kśeńka, Drjenow

Spominamy

Nėkotare wrośnice lėta 1988, ako su wuznamne za Dolnych Serbow:

- Handroś Tara z Muźakowa, faraf, basnikař, rėcywėdnik, jo pśed 350 lėtami zamrėł.
- Mjertyn Moń z Turnowa, wucabnik a gymnazialny profesor, ludowėdnik a rėcyspytnik, jo se dnja 24. 1. 1848, pśed 140 lėtami, naroźil.
- Fryco Rocha ze Šejnejdy, wucabnik, basnikař, spisowašel, jo se dnja 29. 1. 1863, pśed 125 lėtami, naroźil.
- Dabit Boguwėr Głowan z Carnego Cholmca, wucabnik a spisowašel, jo se dnja 13. 4. 1788, pśed 200 lėtami, naroźil.
- Bogumił Šwjela ze Skjarbośca, faraf, rėcyspytnik, sobuzaloźař Domowiny, jo dnja 20. 5. 1948, pśed 40 lėtami, zamrėł.
- Kito Wylem Broniś z Pricynja, faraf, rėcyspytnik, jo se dnja 5. 12. 1788, pśed 200 lėtami, naroźil.
- Albin Moller z Tšupca, faraf, astronom, pionėr spisowneje serbsćiny, jo dnja 26. 12. 1618, pśed 370 lėtami, zamrėł.
- Jan Bok z Wėtošowa, wucabnik, basnikař, humanist, jo se dnja 25. 12. 1568, pśed 420 lėtami, naroźil.
- Jan Brėzan-Briesmann z Chośebuzy, teolog, reformator, wuski dowėrnik Martina Luthera, jo se dnja 31. 12. 1488, pśed 500 lėtami, naroźil.

Wobraz z lėta 1924 jo kreslił nam njezabyty dolnoserbcki wumėlc Fryco Latk z Noweje Jsy. Original jo namakał swojo cesne mėstno w farskem domje w Hrodziśču

Dolnoserbski wucabnik, pėsnař a wulicowar Fryco Rocha jo se pšed 125 lětami w Šejnejže naroził. Won jo teke nękotare lęta był redaktor Wosadnika a Serbskego Casnika.

Nabożniske casniki Dolnych Serbow

Zajmujoš-li se za stawizny serbskego casnikarstwa, ga kup sebje kniglicki M. Vólkela „Serbske casniki a casopise w zachadności a w pšibytności“, ako jo Ludowe nakładnistwo Domowina wudało w lęse 1984. Na sedym z tych pšisamem dwęšće stronow zgonijoš teke wšake fakty a zajmnosti wo nabożniskech casnikach a casopisach. Na pšikład jo sławny serbski basnikar a založar serbskeje narodneje literatury, farař Handrij Zejler, był redaktor přednego serbskego nabożniskego casopisa. Taki jo wujšel předny raz w januarje lęta 1844 pod titulom „Misionske Powěšće, abo Podawki zbožneho Kralestwa stareho a noweho Časa“. Mě casopisa nam pšeražijo, až jo był w gornoserbskej rěcy spisany. Na swoj předny nabożniske casnik w dolnoserbskej rěcy ga su Serby musali tegdy hyšći dwažasća lět cakaš. Z lęta 1864 do 1872 su potom měli ewangelski dolnoserbski casopis „Misionske Powěšći“. Won jo wuchadał nejprwej šesć, potom žewješ a pozdžej samo dwanasć razow wob lęto. To pokažo na wjeliki zajm luži za šišćane słowo w serbskej maminnej rěcy. Tegdy ga w młogich jsach njejsu hyšći němski wuměli. Jaden z redaktorow „Misionskich Powěšćow“ jo był w Golkojskej Podgoli rožony farař Jan Bjedrich Tešnar, njewomucny procowar za swoj serbski lud. W młogich serbskich domach chowaju se snaž hyšći wšake kniglicki Tešnarja, na pšikład jo woblubowana zberka dolnoserbskich prjatkowanjow „Ten Kněz jo moj pastyr“. W lętoma 1865 a 1866 jo J. B. Tešnar teke wudawał „Pobožne glose z bratšojškeje gmejny“, dalšny

ewangelski casnik w dolnoserbskej rěcy, ako jo raz wob mjasec namakał drogu k swojim cytarjam w Dolnej Łužycy.

Wobej łopjeni stej pak zajšćej, a zwęšćimy dlujku pšestawku na polu dolnoserbskego nabożniskego casopismojstwa.

Akle w lęse 1904 stej w Janšojcach rožony farař Benjamin Bęgar a ze Strjažowa pochadajucy farař Hajno Rizo mogalej wudaš mjasecny casnik „Wosadnik. Cerkwine powěšći za Picaňsku a Janšojšku wosadu“. Lęto pozdžej jo w Skjarbošcu rožony farař Bogumił Šwjela se starał za dalšny „Wosadnik“, ako jo mjasecnje wuchadał za Chošebusku serbsku wosadu. W lęse 1906 bušćej wobej casnika zjadnošonej ako „Wosadnik. Cerkwine powěšći za dolnołužyske serbske wosady“. W njom su se wozjawili cerkwinske powěšći z Chošebuza, Wjerbna, Brjazny, Picnja, Janšojc, Popoje, Kšišowa, Borkow a Gołkojc. Głowne želo redakcije jo wugbał

Bogumił Šwjela. Z lęta 1908 do 1913 jo potom wucabnik Fryco Rocha „Wosadnik“ dalej redigował. W Šejnejže rožony basnikar a spisowasel jo jen po wopšimješu rědnje rozbošašil, na pšikład z godnymi nastawkami wo stawiznach a literaturje Dolnych Serbow. Naposlědk ale jo było pšemało cytarjow, a redaktor Rocha chorowašo. Toš jo „Wosadnik“ teke zasej zajšel. Młogim lužam pak jo było Bože słowo w dolnoserbskej rěcy spisane tak wažne, až su sebje žycali nowe ewangelske łopjeno. Z toš teje potřeby jo na zachopjeńku lęta 1914 nastał casopis „Gwězda. Serbski wosadnik“. Zagronitej redaktora bęšćej farař Bogumił Šwjela a z Borkow pochadajucy farař Wylem Nowy.

Pod šěžkimi wostojnosťami přednje swětowej wojny ale njejo toš ten mjasecnik mogal dlujko wobstaš.

„Gwězda“ jo był slědny nabożniske casnik ewangelskich Serbow Dolnje Łužyce. W.

Wohadnik

Serbwinne powěšćiji sa dolno-łužyske serbske wohady.

November.	Wohadnik pšichodna lęta mjasec a pšikład na jęto lęto 1984. pš. Štawizni ten hęc będži pša junojo lęta forara abo huzubata.	1984.
Š dopomnišću samrěth.		
Štaž na będo te hędne hwejt, Ze idihći jej tu bišijiu A laju i nje wotkwal hwejt Zam samrěth t dopomnišću. Jihš jo jih jeh. Tež woite Še tuby cas mjačeladu. Jihš jo jih jen, jihš woite Ze imony jam t dopomnišću. Tobaž me hobołej woj šary A dawej mě t nim ja caju, Zej tej než štrufow hędne dary Zam samrěth t dopomnišću. Jihš jo jih jeh — Čah Kněz, Kněz, Zdobojšćih moju wotkšobu.		
jo mjačelit. Ze lęzje hędnoje hę t nim pšichiti a tak žeto jo jumi hę. hordawa jeh łajćejha ta hufšoba. A nět lęti jo, aby te štarojet jedni tal šehže nebyli, a teje pomogy a togo trošnja jedni tal nepoderbet ako cowno nēt. Ate ten row męly, rowno aby ta hufšoba, lež we nom wotowowa. jedne ja tebe neby bilo, rowno abir tej woza. lež we nom špiti, jedne na tebe neby (nabožje g dalej Šyma naš pšichje, gduj pšichojšćijom, tal wot žyweia a lubožje, lež nam jo hufšobilo, lež naš jo woglužajo, we jadnom hofogonih rublicu rowa a hordowajo, štarogoj tebe na wotkšoboj hufšobano jedne wotowowa nam hufšobilo. Tež row nędo. Jaton hę rožoh do wotowoj duma a hufšob hędne te męly, lež wotam hufšobano hufšobilo na te hufšob, we foraroh tal row hufšobano.		

Z Gorneje Łužycy

Kublański zeń 1988

Po zwuconej wašni su se teke lętosa zasej ewangelske Serby Budyšynskego wokrejsa dnja 22. 2. 1988, w 9.30 gož na Hornčerskej w Budyšynje zmakali. Kublański zeń jo se wotměł pod gronidom „Wosoby Nowego testamenta“. Do Božej služby smy slyšali z paska Budyšynske zwony, z kotarymiž jo nas mlody Serb Měrćin Tarank pšechwatał. Liturg a prjatkowar jo kněz farař Pječ był. Won jo nam w swojom prjatkowanju wosobu sw. Pawola pšedstajil. Mimo našogo Zbožnika Jezusa Chrystusa samego ako pšipowědar ewangelija wuzwolony, staji won swoju ceļu nazęju na Zbožnika až do smjerši. Nječlędajucy na wosobinsku chorosć, z kotarejuž jo se cas žywjenja bęziš musaš, jo drogował po celem žydojskem kraju, won jo založyl nowe wosady a jo wostał z nimi wosobinski a pisobnje w zwisku. Won jo jim do rady dawał, jo easy jich cnyjenje porokował, jo jich chwalil, gaž su sebje chwalbu zaslužyli a jo jim k pomocy był we wšyknych situacijach. Jo, zawěрно, won jo markantna wosoba Nowego testamenta.

Po Božej službje jo nas kn. sup. Albert wuwitał a pši tom zwęšćil, z wjele wosadow smy pšichwatali. Zmakamy se kuźde lęto znowa, aby se w našej wěrje skušili, aby se z pšijašelami zmakali a aby mogli ceļu zeń serbski powędaš.

Spominali smy teke na wumarlych, kenž su łoni hyšći mjazy nami byli.

Po wuwitanju jo kněz synodal Latka na 1000lětny jubilej rusko-ortodoksneje cerkwe spominal. W lęse 988 jo wjeliki wjerch Wladimir kšescijańsku wěru pšiwzeł a pšikazał, aby se jogo poddane tejerownosći dupiš dali. W bęgu toš tych 1000 lět jo rusojke kšescijaństwo šěžke case pšetraš deajo. Samo cerkwje su zamknjone byli. Po lęse 1947 jo se situacija za rusko-ortodoksnu cerkwju wolažćyła. Rusojška cerkwja jo žywa a rozkwišo. Tysačlětny swęžen potřeji pšedewšym ruskich kšescijanow, to groni, rusko-ortodoksnu cerkwju. Ale konferenca ewangelskego wjednistwa jo k sobuswęšenju napominała.

Rěcnik jo na to spomněł, až su se pšed 50 lětami žydojske synagogi zničyli. Naša cerkwja bužo na toš ten podawk w nowembrje togo lęta spominaš.

Po toš tom pšednosku jo rozpšawa superintendentury slędowala. A we wobjedowej pšestawce su pšibytnje možnosć měli, se pšizjawiš za jęzbu ze serbskim busom. Jo pšedwizone, jęš dnja 15. maja do stronow wokoło męsta Rózborka (Rothenburg).

Po wobježe, kotaryž jo nam dobry był, postrowi katolski farař dr. Kilank pšibytnych kublańskego dnja. Won jo wo ekumenje powędał. Lęc smy katolske abo ewangelske Serby, smy wšykne kšescijany. Jezus jo Pěšoju gronił: „Pas moje wojce.“ A z tymi wojcaimi su wšykne kšescijany na zemi mėnjone.

Kn. dr. Kilank jo někotarych serbskich studentow katolskeje teologije sobu pšiwjadł, kenž su se na wotpođnju

wobzělili. Dokulaž jo se na lętosnem kublańskem dnju wo wosobach Nowego testamenta powędało, jo farař na w. kněz Lazar wo Simonu Pěšu pšednosował. Pěš, rybak po powołanju, bu wot Jezusa pomjenowany ako rybak cłowjekow. Rownož toš ten Pěš jo swět-kowny žiw wujasnił. Tencas su se po tysacach dupiš dali. Won jo nawjedowar předneje wosady był. Pozdžej jo ako misionar w žydojskem kraju był a jo smjerš na kšicy pšeserpjel.

Slędowal jo pšednosk knęnje Hempelowej wo Jezusowej knęneri Mariji. Teke ženske su wažne wosoby Nowego testamenta. Ju jo Bog wuzwolil, Chrystusa porožil. Ako su jej janžele toš tu powěšć pšijnasli, jo wotegronila: „Ja som služabna Knęza, daš se mě stanjo, kaž sy pšipowęzeł.“ My mamy se pšašaš, kak by my reagowali. Jo, Manja jo ženska była, z gnadu wobdarjona. Ako slědny pšednosk jo nam pšedstajil kn. farař Wirth n. w. teke wuznamnego cłowjeka Nowego testamenta, a to Judaša. Nękotare su wo tom pšemyslowali, cogodla jo Judaš Jezusa pšeražil a su pši tom na wšake pšicyny pšišli. Ale my se po tom mamy, což w Nowem testaměne cytamy.

Mjazy pšednoskami smy kjarliže zaspęwali. Boga chwališ w spęwje, to jo teke rědna wašnja kublańskego dnja.

Žěk wugronimy wšykny, kenž su k poraženju togo dnja pšinosowali.

Wjaselimy se južo na pšichodne zmakanje na serbskem ewangelskem dnju w Hodžiju. H. B.

Dolnoserbska namša loni w Dešnje

W septembrje lońskiego lěta, po dluj-kolětnej pšestawce, jo se w Dolnej Lužyicy zasej serbska namša wotměła. Dešańska wosada jo na to pšepšosyła. How ga jo slawny serbski faraš Bogumil Šwjela pšisamem tši lětžasetki nje-womucnje statkował, a młogi ze star-šych luži se hyšći rad na njogo dopom-njejo.

W Dolnej Lužyicy jo hyšći bejna tšo-cha Serbow ewangelskeje wěry. Nja-maju ale žedneje možnosći, Bože slo-wo w swojej maminej rěcy słyšaš, se w njej modliš, w njej spěwaš.

Po pšiklaže Gornych Serbow jo se pak něnto zroziła myslicka, a na 27. sep-tembrje 1987 smy měli přědnju taku možnosć, se w Dešańskiej cerkwi zgro-mažiš na serbsku namšu. Naše wjase-lenje jo było wjelike, až jo wokoło 70 namšarjow na naše pšepšosenje pši-chwatało.

Luže su pšišli z Dešańskeje wosady, z wokolnych jsow, ale teke zdaloka. Tak smy mogli tež wužšobnje wuwitaš pšijašelow z Gorneje Lužyicy, mja-zy nimi kněza superintendenta f. S. Al-berta z Budyšyna.

Gmejna jo se zgromažiła pod tyžeń-skim gronom 15. njezele po Swětej tšo-jiicy: „Wšyknu wašu starosć chyšćo na

Drježdžany. Sobotu, dnja 12. měrca 1988, jo se mjaztym južo druge wosad-ne wotpołdnjo w Drježdžanach wot-měło. Pšichwatali su do wosadnego do-ma cerkwje Swětego Ducha w Blase-witz ewangelske a katolske Serby młod-šeje kaž teke staršeje generacije. Po po-witanju a zgromađenem kjarližu jo wu-ložował kn. sup. Albert w małej na-božnosći grono „Žeden, kotaryž za cho-lujom žo a naslědk glěda, njegoži se do Božego kralojstwa“.

Pši kafeju jo se rozgromio pšizamknu-ło. Kněz sup. Albert jo krotko wo slědnem ewangelskem kublańskem dnju w februarje w Budyšynje rozpšawil, a smy wo zgotowanju našogo casopisa „Pomhaj Böh“ zgonili. Akle něnto wě-my, kak wjele žěla a proce stej trěbnej, nježli možomy jen šišćany w ruce žar-žaš.

Wotpołdnjo jo se wobrubilo ze wšako-rakimi muzikalnymi kusami na fidlach a klawěrje, a se wě, serbski spěw njejo felował. Na końcu su se wšake temy ražili, wo kotarychž by godne było, na pšichodnych zmakanjach takego raza powědaš. Pši rozžognowanju jo kn. sup. Albert pšibytnych a tejerownosći wšyk-nych drugich Drježdžañskich Serbow na pšichodne wosadne wotpołdnjo pšepšo-sył, a to 4. juniya na faru cerkwje Mar-tina Luthera. Tereza Malinkec

Fryco Rocha

Ty a twoja rěc

Sy ty Serb,
lubujoš twoju rěc?
Abo sy serb
a rěžoš ju pšec?

Sy ty Serb,
powědaš twoju rěc?
Abo sy sčerb
a njamaš ju wěc?

Sy ty Serb
a cytaš twoju rěc?
Žarž ako terp
twardo ju pšec.

Sy ty Serb
a spěwaš twoju rěc?
Jo, ja som Serb
a wostam jo pšec.

Sy ty Serb?
Togo se chwal:
Bog sam jo ší
dwě rěcy dal.

njogo, pšeto won se za was stara“ (1. Pětš, 5,7). Kněz faraš H. Hupac z Ko-rjenja jo ewangelij teje njezele wukła-dował (Mat. 6, 25–34). Kjarliže jo na orgelach pšewožowała Jacqueline Gut-šmitojc z Dešna, kotaraž wuknjo tu-chyly na cerkwinskej muzikowej šuli w Zgorjelcu. Kšasnje jo se pšisluchoło dolnoserbskim kjarližam, đujko. nje-słyšany. Młogi młodšy jo přědny raz take słyšał a sobu spěwał.

Po namšy smy wšyknych namšarjow a gosći pšepšosyli na kafej a tykańc. Smy se rozgranjali wo serbskich nam-šach, wo nējajšnych a teke teje nje-želskeje po telik lětach mjelcanja. Tak smy dostali nastark do pšiducego žěla. My comy pokšacowaš.

Glownu zagronitosć jo měl Budyšyń-ski superintendent f. S. Albert. Pšez njo-gu smy teke něco zgonili wo žywjenju ewangelskich Serbow w Gorneje Lužyicy. Jomu a wšyknyim drugim pilnym ru-kam, ako su pšinosowali k poraženju serbskego wotpołdnja w Dešnje, comy se how hyšći raz wužšobnje wužeko-waš. Christina Janojc, Dešno

Kšica, serbska lipa a rěka Sprjewja – to jo było znamje na pšepšosenju loni do Dešna

Fryco Rocha

Gusyna kwětka

Na luce kwišo
gusyna kwětka,
ze zemje pšizo
ze šamneg' swětka.

Połna jasnosći
do njebja glěda,
Boga kšasnosći
ze zemskeg' slěda.

Bog jo mě zbužil,
a z jogo ruku
dom mě pšisuził
how na tu łuku.

K wjaselu tomu,
ak mě namaka,
a k chwalbje jomu
na tebje caka.

Dolnoserbske pšisłowa a gronka:

Mato Kosyk

- Stoj jan cart juž na proze, stupijo tež do wjaže.
- Wšo modlenje že žrědło jo, zož kuždy chłodnosć dostanjo.
- Kaž mjac že Bože słowo jo, kenž dwě-la suki rozbijo.
- Pšez sčerpnosć, modlenje a nažeju, wot kšicow šězčeje tež lažke su.

Handrij Zejler

- Rozym, proca, docakanje daju akle wuzywjanje.
- Darna ruka zasej bjerjo, zawisć pak se sama žerjo.
- Daš jo cłowjek tak mocny ak' co, smjers kuždego wšak pšemožo.
- Nejrědnjejšy ze pjeršćen ma ta ruka zmilna, žělabna.

Hajno Jordan

- Ta wěra glěda na Boga, ten wěrný jo a pomaga.
- Ty sy moj wěrný Bog a mojog' stro-wja rog.
- Ty sy mě twojo słowo dał a dobru pastwu wostarał.
- Ta nježela jo swěty žen, ga ty do Bo-žeg' doma žen!
- We twojom słowje zdžarž ty nas, až zbožnosć dostanjomy raz.
- Ta zemja wšuži Boža jo! – Ten po-božny to wuznajo.
- Wše dobytki, wše pjenjeze a což swět ma, jo zachadne.
- Na tebje cu se dopušćiš, se twojej gnaže pširucyš.

Bogumil Šwjela

- Bog namakajo wšuži.
- Gaž Boga njezabydnjoš, ga Bog ší njezabydnjo.
- Komuž Bog žyco, tomu dawa spicy, komuž Bog nježyco, tomu pada ze lžyce.
- Zož jo lubosć, tam njeji' gniłosć.

Arnošt Muka

- Pilna ruka – Boža gluka.
- Cłowjek łaka, Bog jog' zmaka.
- Gaž Bog powěda, dej cłowjek mjel-cas.
- Kakiž kjarchob – taka wjas.
- Za Bogom nic njeporěžaj.
- Kogož Bog za ruku wježo, ten nje-padnjo.
- Bogatstwo jo wot Boga.
- Rady dar do njebja twar.